

afbeje Dufferne imod hinanden, og naar man ganske vist ikke kan opfylde alle Dufferne paa en Gang, men — hvad Agrarerne jo ogsaa have udtalt Tilfredshed med, fordi det er nødvendigt — tager Dufferne op til Behandling efterhaanden og ser at yde noget af alt det, der er forlangt, og gemmer andet til andre Tider, saa vil det, som jeg jagde, være nødvendigt at slaa noget af og lægge noget til paa forskellige Steder. Man kan ikke under Forhandlingen her vente at ville imødefomme alt, hvad der er forlangt, man maa stille sig tilfreds ude i Landet med, at Politikerne optage og tage Hensyn til de Duffer, der ere komne frem. For mig har dette staaet saaledes, at blandt de Foranstaltninger, som det ganske vist vil kræve en længere Tidsperiode at faa sat igennem, er Afviklingen af Tiendevesenet, og jeg ser saaledes paa den Foranstaltning, at jeg kunde ønske, at Staten til en saadan Afvikling ydede en betydeligere Hjælp, at den ved kraftigere Midler støttede en Afvikling af disse Forhold. Men naar det er Tilfældet, da maa jo en Tilslutning af Staten i saa Henseende og af de Kræfter, der skulle arbejde her hen til, stilles i et vist Afhængighedsforhold til, at der ogsaa gives og ydes Midler til at imødefomme dette og andre Krav, og saadanne Midler ser jeg paa en passende Maade tilvejebragte netop ved det her foreliggende Lovforslag. Det vil da ogsaa for mit Vedkommende stille sig saaledes, at i samme Grad, man viser Lunkenhed lige over for en Stat af samme Natur, som her foreligger, og af lignende ny Skatter, i samme Grad vil der ogsaa deraf resultere en vis Lunkenhed i Bestræbelserne for at opnaa andre Samfundsgoder, blandt hvilke jeg nu eksempelvis har nævnt Tiendeafvikling og Afløsning, fordi jeg i den ser noget, der i høj Grad fortjener Politikerens Opmærksomhed. Naar Agrarerne ved netop at pege paa Brændevinsstaten eller paa Alkoholbestatningen i det hele ogsaa have, som det jo saa ofte er kommet frem her under disse Dages Forhandlinger, ønsket en Told paa Vin, saa ere jo Banffelighederne ved at se dette Duffe opfyldt tilstrækkelig blevne paaviste her i disse Dage. Jeg skal dog tillade mig at indstøde den Bemærkning, at jeg finder, at der ikke kunde være noget principielt at indvende mod, at man havde en Forhandlerstat paa visse Vinsorter til de dyreste Priser. Naar en saadan Stat blev paalagt, undgik vi at komme ind paa Traktatpørgsmaal, og vi undgik de Banffeligheder, der fra den Side stille sig i Vejen. Det skal jeg imidlertid ikke komme nærmere ind paa.

Jeg vil blot sige nogle faa Ord om de Maader, hvorpaa ogsaa Agrarerne have ønsket Brændevinsstaten anvendt. Der have jo Agrarerne i Overensstemmelse med det her foreliggende Regeringsforslag ønsket, at Udbyttet for det første i sin Almindelighed skulde anvendes til Bedste for Kommunerne; det er altsaa et ligefrem udtalt agrarist Duffe. Ved Siden deraf ønskedes der anvendt en Del til enkelte specielle sociale Formaal. I saa Henseende forekommer det mig, at det ikke er vanskeligt at imødefomme de Udtalelser, der ere fremkomne fra forskellige Sider, og som for øvrigt ogsaa have fundet Udtryk i Agrarprogrammet, nemlig Duffet om, at det som Arbejderne og de mindre velstillede i Samfundet til gode. Der er jo aldeles intet i Vejen for at tage en Del af det til Kommunerens Bedste bestemte og anvende det til specielle Djemed, enten saaledes, at man henlægger det som en samlet Sum, der opspares, eller straks bringer Pengene i Anvendelse til specielle Djemed, og i saa Henseende har ogsaa jeg Sympati for de Bestræbelser, der gaa ud paa, om muligt, at staffe Husmændene en Jordlob — for saa vidt de ikke allerede have det — og derigennem gøre dem Livet en Smule udholdeligt paa Landet paa en Tid, hvor det er saa vanskeligt for mange af de allermindste Arbejdskraft at staffe sig Udgang til de Goder, som et Havedbrug, som Benyttelsen af Mælk og deslige gøre mulige. Jeg vil derfor gerne være med til Bestræbelser, der gaar i den Retning.

Der er fremkommet adskillige Indvendinger mod Bestatningen paa Brændevin. Man har udtalt, at det skulde være noget, der i særlig Grad vilde komme de store Besiddere, de store Arbejdsgivere til gode, at der saaledes blev lagt Skat paa Brændevin. Jeg kan ikke dele denne Anskuelse. Det er dog vist en Kendsgerning, at alle større Arbejdsgivere paa Landet have nu den store Udgift til Brændevin. Hvad enten den altsaa bliver forbyret eller man skal give Surrogater, som det jo er almindeligt allerede enkelte Steder, idet man giver Arbejderne enten varme Drikke eller afkølede Drikke i Stedet for Brændevin, vil det alt sammen medføre Omtøsninger, og disse Omtøsninger ville netop ramme de store Arbejdsgivere. Det er nemlig langt fra almindeligt alle Vegne, at Arbejderne holde sig selv med Kosten; det er tværtimod efter min Erfaring endnu almindeligt, at Arbejdsgiveren koster sine Jolk og altsaa maa yde dem enten Snavsen eller de omtalte Surrogater.